

teendum est super , perpetua veluti arena decurreret. Sed enim non æque sibi facile est, exire quotidie mei causa, atque e præclarissimis undique scriptoribus haurire, quo fitim meam affatim restinguas: ac mihi est, fonte sic liberrime currente amplissime bibere. Quies tibi debetur, ut vires dulciter repetas: mihi otium, ut singula, quæ tam largiter doces, secreta mecum animi meditatione salubriter concoquam. Dies ergo, quos dixeras, addamus de Augustarum adhuc Virtutibus: quibus expensis arcum tandem remittamus. *TULL.* Placet sane, quod ferves pariter, ac pariter sapis: id, quod multi non queunt, in alterutro nimii. Tu differenti mihi summa cum jucunditate auscultas, quo ipso tanto magis disertum me reddis: silentium vero tandem indicenti rursus facillime acquiescis, uti non parva, ita merito magni a me facienda animi tui, atque cupidinis moderatione. Medium ergo cum teneas, mi Publi, beatus es.

DIALOGUS XXIII.

De

Virtutibus AVGVSTARVM, & peculiariter de Typis
NVPTIARVM, MAJESTATIS, & PVLCHRITV-
DINIS.

PUBLIUS.

Cum tu ad Augustarum Virtutes e numis prædicandas accedis, vereor, Judicium Paridis nobis oboriturum, notæ inter sæminas, maxime principes, arrogantia ergo: vide sis, cui pomum, ceu pulcherrimæ, dederis, ne rursus Trojæ incendia suscites.

TULL. Lepide me hodie provocas: quia vero Romæ jam stantis, immo amplissime florentis monumenta aurea, argentea, ærea versamus, jam Trojæ, e cujus ipsa cineribus exurgere debuit, ruituræ metu liberi sumus. Sed ad seria ut accedamus, *Majestatem* quidem in Fœminis Augustis, aut *Pulchritudinem*, testæ duntaxat nomine prædicant numi, subque Junonis, aut Veneris imagine celant: contra vero *Pudicitia*, *Concordia*, *Fecunditatis*, *Pietatis* elogia, tanquam propria Conjugum, & Matrum

Spanhem.
Tom. I.
p. 249.
 Augustarum decora; remoto undique flammeo, vulgant. Quæ res Ill. *Spanhemium* in gravem hanc sententiam impulit, ut plenus admiratione scriberet. „En rudium scilicet temporum, ut minus urbanorum hominum „simplicitatem! Quid? Non alia erant PRIMORIBVS, non Urbis tan- „tum, sed orbis FOEMINIS, majora nulla, vel antiquiora decora, queis „earum fama apud præsentem, aut apud posteros memoria nominis commen-
Liv. L.X.
p. 23.
 „daretur? An sola hæc illarum monumenta digna, quæ, quod ille ait „in alia causa, sculpta saxis, aut ære præscito manerent? - - Illud certe „videas, ea testium ac numerorum fide constare illos abunde voluisse, sci- „licet: Non *Plebeix*, solum, necdum etiam *Patriciæ*, quibus erectæ olim, „teste *Livio*, aræ & facella, sed AVGVSTAE quoque PVDICITIAE sacra „jam adesse. Non utique præterea aliam esse Legem IN SOLIO, aliam „privato in thoro: sicuti existimabat Regia illa Conjux apud *Senecam*
Senec. in
Agamemni.
Act. V.
v. 264.
 „Tragicum, sed Inimica FIDEL, & Hostis PVDICITIAE. „ Hæc por-
 ro Decora, quibus si non semper refulsere *Augustæ*, tamen, ut refulgere
 vellent, numi eisdem perpetuo occlamaverunt, priusquam ordine contem-
 plemur: volui te illius rei typum præ omnibus inspicere, quæ facere
 solet *Augustas*, numum videlicet, initi *Fæderis Nuptialis* solemnia sacra
 exhibentem.

II.

PUB. Video, & admiror numum perelegantem, quem ante reliquos
 omnes pinxisti: verumtamen *Non est ex horto Flosculus iste meo.* TULL.
 Flos nempe Regius est, quem Ill. *Spanhemius* e regia Gallorum gaza de-
 cerpsit, estque moduli maximi. *Aversa* exhibet opposita sibi capita Com-
Tab. VI.
Num. IX.
 modi laureati, qui lævam tenet, & *Crispinæ* conjugis, eleganter religatis
 crinibus, quæ dextram occupat. Tituli sunt: IMP. COMMODVS. AVG.
 GERM.anicus. SARM.aticus.: CRISPINA. AVG.usta. In *Aversa*, ut vides,
 permutato ordine, Imperator a dextris togatus consistit, *Augusta* a fini-
 stris: media stat, sive *Vesta* ipsa dea, sive *Vestaliū* aliqua *Virginum*,
 velata, utriusque dextris nuptiale in fœdus jungens. Lemma *Posticæ*
 in hoc numo magnifico ætas quidem attrivit: sed illud laudatus *Vir Illu-*
 strissimus aliud vix demum fuisse existimat, quam quod in alio legitur
 simili numo, quem Ill. *Biragius* vulgavit, nimirum: VOTA PVBLICA:
 quæ ob *Nuptias Commodi* atque *Crispinæ*, hic luculente exhibitas, suscepta
 sunt, ut videlicet, quod *Catullus* cecinit,

Catull. in
Epthal.
Ther.
v. 367.

Accipiat CONIVX Felici Fœdere DIVAM.

Vesta five Vestalis Virginis, hic dextras conjungentibus, causam reddit *Spanhemius*, ubi hunc numum pinxit: quia Nuptiæ inter res sacras apud Gentes semper sunt habitæ. Liquere hoc ait vel ex solo *Thucydidis* testimonio, de celebri illo Athenarum fonte, cui Calliroë nomen, scribens: *Et nunc etiam more antiquo est receptum, ut ante NVPTIAS, & in ALIIS REBUS SACRIS hæc Aqua utantur.* Ubi illic subdit vetus Scholiastes: SACRAE enim sunt NVPTIAE. Quocirca etiam in Nuptiali *Philoxeni* apud *Atheneum* carmine ita supplicatur, NVPTIAE! seu HYME-NEE, *Deorum splendidissime!*

Luculentissime vero omnium dignitatem Nuptiarum *Plinius* extulit, ita scribens. IN SACRIS nihil religiosus CONFARREATIONIS VIN-
CVLO, novæque NVPTIAE FARRVM præferbant. PUB. Hæc sibi ver-
ba quid velint? TULL: Quiritibus olim plane non eadem fuere nomi-
na, ut hodie nobis, Connubium, Matrimonium, ac Nuptiæ. Connubium
designabat jus huic, vel illi nubendi: qui enim Romæ natus non erat,
illic natam ducere nequit, uti necliberam servus, neque Patriciam ple-
bejus &c. Matrimonium appellabant conjunctionis solemnitatem præviam
firmamque conditionem. Nuptiæ erant ipsa tandem cœna nuptialis, &
in domo conventio. Maxime vero solemnis conjunctio illa fuit, qua Pon-
tifex Maximus: aut alius Pontificum, adhibitis certis frugibus, præcipue
autem mola salsa, sponsum sponfamque dedicabat. Fuit porro Mola sal-
sa aliud nihil, quam modicum farris & salis commixtum, quo animalia
omnia, in sacris offerenda, lustrari, pura reddi, & consecrari debuerant.
Hæc dedicatio sponzorum per farrum sale commixtum *Confarreatio* appel-
labatur: maximæ deinde prærogativæ erat, *confarreatis*, i. e. sacerrime
atque solemnissime conjunctis Parentibus natum fuisse. PUB. Capio jam
supra laudatum e *Plinio* illud *Confarreationis vinculum*, nec miror, ut be-
ne beateque id eveniret, maxime inter Augustos, *Vota publica*, quod
numus docet, suscepta fuisse. TULL. Lufit hæc vota eventus: *Com-
modus* enim hanc conjugem suam *Crispinam*, *Bruttii Præsentis* Consularis
viri filiam, adulterii vel ream, vel infimulatam duntaxat exilio in insulam
capream deportari jussit: cum tamen ipse vir omnium prope fœminarum
existeret.

PUB. Cum *Junonis* imagine quatuor mihi sunt numi, unus *Faustinae*
senioris, quem pinxisti, tres deinde ærei, primus *Faustinae* junioris,
cæteri *Soloniae*. In præsentis *Adversa* circum caput fœmineum *Faustinae*
senioris, quæ fuit *Antonini Pii* conjunx, lego: FAVSTINA AUGUSTA.

In *Aversa* stat dea capite velata, cum patera in dextra, & hasta in sinistra: ad pedes pavo. Epigraphe: JVNONI REGINAE. Puto, vel nolentes nos, hi, atque similes numi, ad dearum concilium trahent, Parti alias quartæ reservatum. TULL. In numo quid faciat Juno, dicam breviter: in cælo olim, vel templo quid fecerit, hodie non dicam. Alias ex me audisti *Dial. ult. partis primæ*. Augustos sæpe Apollinis, sive solis imagine pictos fuisse in numis: Augustarum vero capita Lunæ imposta exhiberi. Jupiter porro antiquis idem, qui Sol; Juno haud alia, quam Luna. Cum itaque Sol & Luna diu noctuque micantes, alterna virtute toti Mundo præsideant, lucem tribuant & fœcunditatem: placuit, Soli, sub Jovis nomine, primum in Diis locum, ac supremam in cælo terraque potestatem assignare: Lunam vero, sub Junonis nomine, in apice Dearum omnium collocare, immo fingere Sororem Jovis, & Conjugem, ac proinde Reginam Dearum.

- V. Non mirum proinde cum Quiritum adulatio Principes suos plerumque Deorum præconio extulerit, immo vivos etiamnum aris templisque coluerit, Fœminas Augustas, Majestatis innuendæ gratia, Junonis & nomine, & imagine in numis honoratas esse. Primum id *Liviæ* contigit, *Augusti* Conjugi, de qua cecinit, blasphemiam hanc execratus, Christianus *Prudentius*:

Prudent.
L. l. advers.
Symmach.

Adjecere sacrum, fieret quo LIVIA JVNO.

Verumtamen non a morte solum, sed & dum viveret, sic ei blandieba-

Ovid. ex tur e Ponto infelix *Ovidius*
Ponto l. I.
o. 117.

Quæ VENERIS formam, mores JVNONIS habebat,
Sola est CAELESTI digna reperta THORO.

Plant.
Cass. II.
o. 14.

Cælesti, canebant, i. e. *Augusti Dei*, *Thoro*. Post *Liviam* facile ad alias Augustas hæc eadem adulatio transivit: immo a principibus fœminis ad infimam usque plebem manavit, ut viri uxores suas dicerent Junones, hæc vero viros suos Joves appellarent, ore saltem ludicro poetarum. Sic *Plautus* Comicus alicubi virum uxori suæ iratæ dicentem inducit:

Eia, mea JVNO, non te decet esse tam tristem JOVI tuo.

Varia cæteroquin, & quamplurima cognomina olim *Juno* sortita est, de quibus alibi: in numis vero Augustarum vix alia legas, quam JVNONI REGINAE, quo Majestatem, vel JVNONI LVCINAE, quo felicitatem partum Augustæ innuere volebant. Velata est ejus imago. Gravitate causa; pateram tenet, Divinitatis hastam; Potestatis ergo. Pavo eidem frequenter, non ubique, adstat. ut alias causas hic mittam, præminentiae regiae typo. Avium enim pulcherrima est, de qua *Varro* fatetur: *Huic natura e. volucris dedit palmam.* Reginam ergo Deorum regina avium merito stipat.

Varro de Re Rust. L. III. c. 6.

VI.

PUB. A Junone ad æmulam Venerem transeamus, cujus ego imaginem decies in numulis meis reperio, vel cum solo nomine; VENVS: aut cum Epithetis: VENVS FELIX: VENVS VICTRIX: VENVS CAELESTIS. Typus fere undique idem est, fœminæ nempe, jam honestius, jam negligentius vestitæ, ac cum pomo & hasta adstantis: nisi quod in numo parvulo argenteo *Faustinae* junioris hastæ loco videam gubernaculum, cui Delphinus implexus: in numulo argenteo *Juliae Domus* pro hasta jaculum: in numo æreo medio *Mammae* non pomum, sed infantulum, quem dea gestat, & læta intuetur. TULL. Prævolas industriam meam, ut unicuique loco congruos numos exquiram: erit enim tempus, quo singulos Deos, Deasque ordine suo in scenam producam. PUB. Fac, obsecro, veniam: ecce, redeo in viam, numumque a te proxime pictum recenseo. Aris est medii, ac *Julia Soemias*, quæ *Elagabali* mater fuit. In *Adversa* circum caput ejus lego: JVLIA SOEMIAS AVG. *usta.* In *Aversa* stat fœmina, medio corpore nuda, dextra pomum, sinistra hastam gerens. Lemma est: VENVS CAELESTIS. Non ab similibus apud me alter, sed fidei sublestæ, exstat cum vultu *Magnæ Urbicæ.*

Tab. VI.
Num. XI.

VII

TULL. Cl. quoque *Patinus* geminos ejusdem *Soemias* numos pingit: quorum primi postica Venerem stantem eadem forma sistit, ut in tuo, sed honestius tectam, appositis quoque literis S. C. In altero Venus sedet, adstante sibi parvulo Cupidine, qui pomum a matre veluti repositum videtur. Epigraphe in utroque pariter est: VENVS CAELESTIS. Quemadmodum videlicet ea fuit paganorum olim cæcitas, ut lepide sibi persuaderent, uno in Deo tot diversas virtutes, quæ sese rebus in humanis exerunt, locum non habere, ac proinde deos plures confingerent, deasque, & unicuique certas duntaxat operationes tribuerent: ita & Augustorum suorum, atque Augustarum diversa felicitatis capita variarum Deitatum imaginibus expresserunt. Cum proinde *Majestatis*

statis

st. stis indicandæ causa in numis Fœminarum Principum pingerent Junonem, si eas ab eximia Formæ, Pulchritudinis, & Amabilitatis gratia commendare vellent, Veneris typum adhibuere. Unde ortum, ut passim pulchra omnia veneres dicamus. Quia vero hæc amoris dea ab impuro pulchritudinis abusu sæpe turpiter audit: VENEREM aliam *δουραν* i. e. CAELESTEM, quæ castum jungeret & foveret, atque legitimum & conjugalem amorem: *παρθενος* aliam, seu scortorum deam, quæ igne nefando accenderet, appellarunt. Pomum, quod gestat, aureum est, ac illud ipsum, Veneri, tanquam pulcherrimæ, ut fabula habet, a Paride Trojano adjudicatum, dum illa cum Junone & Pallade coram eo de formæ præstantia certaret. Si quando conjugium peculiariter fortunatum commendare vellent, scribebant in numis: VENVS FELIX. Si illud exoptata fœcunditate populos recreavit, lemma erat: VENERI GENITRICI.

VIII.

PUB. Aliud Veneri præconium tributi sequens æris parvi numus: in quo hinc quidem Caput video, miro crinium ornatu, adscripto nomine: FAVSTINA AVGVSTI PII FILIA: nimirum junior, & Uxor Tab. VI. Num. XI. *M. Aurelii*. Inde, stat Venus prope unda, Martem pariter nudum, solaque galea testum, & clypeo quem gestat, sceptroque ducali armatum, ac progredi quasi volentem, ambobus brachiis retinens. Lemma est: VENERI VICTRICI. Pone imagines: S. C. Hoc idem porro elogium in alio apud me numo æreo *Saloninx* pariter lego: ubi tamen

Genebr. in sola Venus stat cum pomo & hasta. TULL. Cl. quoque Genebrierius El. R. Num. p. 234. quemdam æris minimi numum, cujuscunque tandem sit commatis, a se possessum olim vulgavit, dum de *Magnia Urbica* differeret, cujus Caput in *Adversa* existit, ac tituli: MAGNIA VRBICA AVGVSTI. Pars

Zantan.

XII.

Cass. Aug. Arg. 59.

Aversa Venerem stantem exhibet, quæ dextra galeam gestat cristatam, læva hastam transversam, accubante sibi ad pedes clypeo: ut adeo quasi spoliis Marti detractis superbiat. Epigraphe: VENVS VICTRIX. Sed & Com. *Zantanus* in argenteis *Augusti* numis dudum jam ante æqualem Veneris imaginem ab *Aenea Vico* sculpi curavit, hoc solo discrimine, quod ibidem dea stans fere nuda galeamque & hastam manibus gestans, accubante clypeo, sinistro cubito columnæ innitatur. Nomen Veneris non adest, pro quo transversa linea scriptum: CAESAR. DIVI. Filius.

IX.

Plin.

L. VIII.

7.

Deæ huic Romæ in Theatro Pompeii Templum sacrum fuisse *Plinius* docet, dum inquit: Pompeii altero Consulatu, Dedicatione templi VENERIS VICTRICIS pugnauerunt in circo viginti elephantés. Notat insuper Cl.

Pati.

Patinus, frequentes cum hoc titulo existere Inscriptiones veteribus in lapidibus : quas ille accipi posse putat vel de *Victoria Veneris* apud *Pari-* *Patin. Imp.*
dem in illa, quam supra retuli, pulchritudinis cum *Junone & Miner-* *p. 200.*
va contentione : vel cum *Venus & dea*, & mater amorum vulgo habetur, de *Potentia amoris*, univ^{er}sum prope *Mundum* subigente, ac vincente. Ast quoniam tuo in numo *Martem* retinet *Venus*, & in duobus aliis laudatis hæc eadem spoliis *Martis* dives comparet : alluditur certe ad impotentiam amoris, qua *Venus* olim *Martem* pellexisse confingitur : ac proinde *Victrix Martis*, cæterorum *Victoris* prædicatur. Libuit porro hæc imago, & encomium istud *Quiritibus* tanto magis, quia *Æneæ* propago erant, hic vero *Veneris* filius, hujus amafius *Mars*. Potissimam vero causam fuisse non vane conjicio, ut unico numo *Augustus* pariter, & *Augusta* honore divino mactarentur, illo per *Martem*, maxime si bello inclitus erat, uti *M. Aurelius*, indicato, illa per *Venerem* designata. Amoris porro casti, sacroque conjugii fœdere illigati *Victoria*, præterquam quod utili dulcedine omnes delinuat, nemini etiam *Principum* pudori est.

DIALOGUS XXIV.

De

PVDICITIAE, CONCORDIAE, FOECVNDI-
 TATIS, & PIETATIS in Liberos Imaginibus.

PUBLIUS.

Cum *Vestam* lego in proximo numo perpulchro, qui mihi non ob-
 tigit, omittere tamen non possum, quin pluribus meis in nu-
 mis me *Vestam* videre commemorem, sed solam, sive stantem,
 sive sedentem, quandoque cum adscripto nomine *VESTA*,
 alias cum epigraphe : *AVGVSTA*. Symbola ejus sunt, vel *Palladium*,
 vel *fax*, vel *patera*. *TVLL. Vestam* nonnulli, qui veteres fabulas cu-
 derunt, *Primam deorum dearumque* commenti sunt, ante *Saturnum*, cujus
 matrem eam volunt, ante *Jovem*, *Junonem*, omnesque cæteros cultam: